

Fagkritisk dag på Oslofakultetet

Store auditorium var fullsatt av studenter, lærere og utvalgte gjester da Institutt for klinisk odontologi (IKO) i Oslo den 18. mars inviterte til fagkritisk dag over hovedtemaet «Hvor står vi og hvor går vi innenfor klinisk odontologi?» Om noen fikk spørsmålet fyllestgjørende besvart i løpet av dagen er tvilsomt, og den som hadde ventet seg store sensasjoner, eller konfrontasjoner i diskusjonene, ble nok skuffet. Men det er alltid nyttig og viktig å stanse opp, og se på og vurdere og belyse faget fra nye synsvinkler.

Første del av dagen var, ikke uventet, satt av til å diskutere dagens karies-situasjon, ikke minst med bakgrunn i den senere tids avisoppslag om forverring av femåringenes tannhelse.

Karies – mer enn en biologisk prosess

Professor Dorthe Holst innledet friskt med å hevde at man nå måtte slutte å betrakte karies bare som en biologisk prosess. Fakultetet må satse på å få forståelse for hva som genererer sykdom, dvs. prosessene utenfor tannen – i de nære omgivelsene og i samfunnet – ikke bare den biologiske prosessen. Karies er også resultatet av valg som det enkelte individ tar. Det er ikke nok å bare drive sykdomsforebyggende arbeid, vi må også lære oss hvordan vi skal drive helsefremmende arbeid gjennom å påvirke og støtte individenes valg, og da må vi hente kunnskap utenfra, mente hun. Og etterlyste penger til å forskning for å kunne dokumentere om forekomsten av karies øker og hvorfor.

En side av den biologiske tilnærmingen til kariesspørsmålet ble dekket av professor Bjørn Øgaard, som var

Kosmetisk odontologi er gjennom sin markedsføring med på å forme idealer og verdurderinger som nettopp dens egne tjenester kan tilfredsstillende sa professor Anne Karen Bjelland.

sentral i arbeidet med retningslinjene for bruk av fluor i det kariesforbyggende arbeidet som Helsetilsynet ga ut i 1996. Han oppsummerte bakgrunnen for retningslinjene, som i hovedsak anbefalte at fluortannpasta fremfor bruk av fluortabletter til barn, og som av mange er blitt oppfattet som et feilslag og en mulig årsak til den økende kariesforekomsten hos småbarn. – Det er ikke vist at fluortabletter i tillegg til fluortannpasta vil gi redusert kariesforekomst, sa han. Derimot fremhevet han mors motivasjon som en meget viktig faktor i det kariesforebyggende arbeidet ifølge nyere studier.

Må smilet være perfekt?

En amerikansk bok «Change your smile», som er en bok beregnet på pasienter, og som også finnes på norske tannlegers venteværelser, er satt under lupen av professor i sosialantropologi Anne Karen Bjelland (se Tidende nr. 4, side 220). Boken demonstrerer til fulle hvordan de vestlige skjønnhetsidealene globaliseres og kommersialiseres, ikke minst gjennom å la pasienten foreta analyser av egne tenner og eget smil for å finne ufullkommenheter som tannlegen selvsagt kan rette på.

– Denne typen bøker produserer idealer, og skaper behov og «sykeligjør» en stor del av befolkningen, sa hun. Grensene for hva som er normalt og unormalt endres, og det blir en redusert terskel for symptomopplevelser, mens kroppen, inklusive munnen, blir et instrument for å skulpturere og sette seg selv i scene. Det blir utseendet som teller, og det kan vi kjøpe.

Telefonkatalogenes gule sider mer enn antyder at kosmetisk tannbehandling er på rask fremmarsj også her i landet. Det var derfor ikke unaturlig at professor Bjørn Dahl ved Avdeling for protetik og bittfunksjon fikk spørsmål om boken «Change your smile» var aktuell som standard for norske tannleger. Det er den heldigvis ikke. Professor Arild Stenvik kunne også berolige forsamlingen: Ifølge undersøkelser foretatt ved Avdeling for kjeveortopedi har så vel fagfolkene som ungdommer og deres pårørende sammenfallende og avbalanserte synspunkter på når det er behov for tannregulering. Det er ikke noe som tyder på at ekspertene har oppfatninger som skaper behov.

Tekst og foto: Gudrun Sangnes